

VERKIEZINGSPROGRAMMA

De Vereniging Vrienden van de Amsterdamse Binnenstad (VVAB) is een belangenvereniging met ruim 2.500 leden met de volgende statutaire doelstelling:

- a. het behoud en herstel van de historische bebouwing en stedenbouwkundige structuur;
- b. het handhaven van het historisch karakter, het bevorderen van het stedenschoon en het verbeteren van het stadsgezicht;
- c. het bevorderen van de kwaliteit - waaronder de openbare toegankelijkheid - van de openbare ruimte, het water en het stedelijk groen inbegrepen;
- d. het tegengaan van veranderingen die met de hierboven genoemde doelstellingen strijdig zijn;
- e. het bevorderen van een goed woon-, werk- en verblijfsklimaat en het tegengaan van overlast en alles wat verder schadelijk kan zijn voor de hierboven genoemde doelstellingen.

De VVAB kan worden beschouwd als een monumentenvereniging, zij het dat zij haar taakstelling breed opvat. Het gaat ons niet alleen om het behoud van de monumenten, maar ook om het behoud van het specifieke karakter van onze binnenstad, namelijk haar gemengde functie. De VVAB wil niet de binnenstad een toeristisch pretpark wordt.

De VVAB doet niet zelf mee aan de (deel-)raadsverkiezing omdat zij onder haar ledenbestand diverse actieve leden van politieke partijen telt. De VVAB hoopt dat de nieuwe raadsleden lid zijn van de vereniging en onze doelstellingen niet vergeten wanneer zij belangenafwegingen maken. De VVAB zou de volgende punten graag opgenomen zien in de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen.

Beschermd stadsgezicht

De historische binnenstad van Amsterdam behoort tot de grootste en gaafste historische stadskernen van Europa. De stedenbouwkundige structuur heeft vrijwel onbeschadigd de eeuwen getrotseerd, omdat volgende generaties de noodzaak hebben begrepen dit kunstwerk te respecteren. In de negentiende eeuw werd teruggrepen op de architectuur van de zeventiende eeuw. De vernieuwing in de architectuur rond 1900 sloeg in de binnenstad nauwelijks aan, het bouwen bleef, vooral op de grachten, traditioneel, terwijl de cityvorming grotendeels beperkt bleef tot het middeleeuwse stadshart. In 1999 werd de binnenstad een beschermd stadsgezicht, in 2010 zelfs Unesco Werelderfgoed (met de grachtengordel als kerngebied). Op onze generatie rust de verplichting onze unieke binnenstad onaangetaast aan een volgende generatie door te geven.

1. Het behoud van de historische bebouwing is verreweg de belangrijkste opdracht van onze generatie. Behoud/herstel in plaats van sloop/nieuwbouw dient krachtig te worden bevorderd. Monumenten worden niet gesloopt. Niet-monumenten worden bij voorkeur niet gesloopt. Alleen zgn. orde 3-panden kunnen worden vervangen, mits er sprake is van kwaliteit in overeenstemming met de welstandsregels.
2. De waarderingskaart van het beschermd stadsgezicht dient regelmatig te worden bijgewerkt, echter alleen in het kader van een algehele herziening, niet ad-hoc om een bouwplan mogelijk te maken. Op dit moment zegt het stadsdeel geen capaciteit te hebben om de waarderingskaart bij te houden, waardoor zelfs de fouten niet worden verbeterd.
3. Monumenten met de orde 2-bescherming blijken onvoldoende beschermd. De orde-2 status beschermt de buitenkant van het pand. In de praktijk blijkt die bescherming boterzacht. Het verdient daarom aanbeveling de erfgoedverordening uit te breiden met zgn. stadsbeeldmonumenten: gebouwen die niet monumentaal zijn maar wel waardevol voor het stadsgezicht. Alle orde 2-panden kunnen op die manier een betere juridische bescherming krijgen.

Doelstelling:

Het bevorderen van een goed woon- en werkklimaat in de gemeente Amsterdam, in het bijzonder in de binnenstad, het ondernemen of stimuleren van activiteiten gericht op behoud en herstel van de historische bebouwing en het stedenbouwkundig karakter alsmede het verbreden van de kennis van Amsterdam.

4. De QuickScan om te beoordelen of een orde 2-pand een gemeentelijke monumentenstatus moet krijgen, is een belangrijk resultaat uit het recente verleden. Deze dient niet te worden gebruikt om de orde 2-waardering te toetsen of te heroverwegen. Wel kan worden overwogen of dit instrument vaker moet worden ingezet, niet alleen bij een sloopvoornemen maar bij elke vergunningsaanvraag.
5. De binnenkant van veel panden is onbekend en daardoor kwetsbaar voor sloop of verwaarlozing. Het lopende project om interieurs te inventariseren moet worden voortgezet. Aandacht voor monumentale interieurs is zo belangrijk omdat de inventarisatie daarvan vooralsnog volstrekt ontoereikend is. De redengevende omschrijvingen van de beschermde monumenten zeggen doorgaans niets over het interieur. Er dient een extra inspanning te worden gedaan om deze inventarisatie alsnog te doen.
6. Er is nieuwe aandacht nodig voor de vijfde gevel: het daklandschap. Nog regelmatig worden op daken grote dozen en pijpen geplaatst die soms vanaf de straat te zien zijn en het stadsgezicht aantasten. Er dient bij de beoordeling van bouwplannen beter gekeken te worden of de op het dak geplaatste dozen zichtbaar zijn in de openbare ruimte.
7. Na het verbouwen van zolders tot woonruimte is heden de volgende fase ingetreden: ook kelders worden bewoonbaar gemaakt. Deze ontwikkeling dient krachtig te worden bestreden, niet alleen omdat wonen in kelders onaanvaardbare woonomstandigheden oplevert, maar ook omdat er steeds grotere en diepere betonnen kelders worden gebouwd die vaak ten koste gaan van historische kelders, monumentale waarden onder de grond dus. Het Programma van Eisen Monumenten (PvEM) dient te worden verbeterd om deze ontwikkeling tegen te gaan.
8. De keurtuinen tussen de grachten zijn middels het bestemmingsplan beschermd, maar dat geldt niet voor de ruimte tussen de achtergevels en de theoretische lijn van 110 voet (31,1 m) achter de voorgevel, waarachter de keurtuinen beginnen. Deze wisselende restruimte mag worden bebouwd, als er geen sprake is van aantasting van de bestaande monumentale achtergevel. De binnenstad krijgt er vele hectaren groen bij wanneer het bestemmingsplan bepaalt dat deze achtergevelruimte net zo goed wordt beschermd als de keurtuinen.
9. Er dient meer aandacht te komen voor de restauratieve benadering in de binnenstad van Van Houten vóór de oorlog en Zantkuijl en Brinkgreve na de oorlog, bijvoorbeeld door de gerestaureerde of herbouwde monumenten, voorzover niet beschermd, alsnog op de gemeentelijke monumentenlijst op te nemen. Zo staan niet alle Van Houtenpanden op de monumentenlijst; de inventarisatie van Bureau Monumenten & Archeologie (BMA) heeft vooralsnog niet geleid tot monumentenplaatsing.
10. Bouwen in de binnenstad is een moeilijke opgave. Het welstandstoezicht door de Commissie voor Welstand en Monumenten (CWM) schiet vaak te kort om detonerende nieuwbouw tegen te houden, voor zover dat juridisch gezien al mogelijk is. Het verdient aanbeveling dat een organisatie als de VVAB of een andere particuliere erfgoedorganisatie uit het Amsterdam Erfgoed Overleg is vertegenwoordigd in de CWM, bijvoorbeeld als 'lekenlid'.
11. De openbaarheid van het welstandstoezicht gaat feitelijk iets voorstellen wanneer niet alleen de agenda maar ook de achterliggende stukken vooraf via de website openbaar worden gemaakt. Belanghebbenden kunnen dan beter beoordelen of het nodig is om aanwezig te zijn c.q. in te spreken. De noodzaak hiertoe is toegenomen door de WABO, die het inzenden van een zienswijze zinloos heeft gemaakt. Invloed van belanghebbenden in een eerder stadium kan bezwaarprocedures voorkomen.
12. BMA is niet de enige instelling met kennis op het gebied van monumentenzorg en stedenbouw. Ook de particuliere organisaties waaronder de VVAB hebben veel kennis. Het stadsdeel kan ook deze organisaties benutten om adviezen uit te brengen over specifieke onderwerpen.

Openbare ruimte en verkeer

Het beschermd stadsgezicht heeft niet alleen betrekking op de gebouwde omgeving maar ook op de openbare ruimte, inclusief het water, waaraan de monumenten hun context ontleen. De aandacht voor de openbare ruimte is dus voor het behoud van het stadsgezicht van wezenlijk belang.

13. Het beleid van het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) om de openbare ruimte van de binnenstad weer een eenduidige vloer te geven van goede duurzame materialen en zodoende een einde te maken aan de lappendekken van inferieur betonsteen dient onverkort te worden voortgezet. Het aantal 'bijzondere locaties' waarin wordt c.q. mag worden afgeweken van het HIOR dient zoveel mogelijk beperkt te blijven.
14. Het uitgangspunt van het HIOR, 'primaat van het beeld', betekent dat het stegen- of stratenprofiel niets te maken heeft met verkeersvrij of niet, het verkeersregiem. Een dergelijke functionele

interpretatie gaat in tegen de geest van het HIOR. Het primaat van het beeld betekent dat het stegenprofiel in stegen en het stratenprofiel in straten thuishoort, ongeacht het daar geldende verkeersregiem.

15. Eigenlijk zijn de enige bijzondere locaties die extra aandacht verdienen de schaarse pleinen die de binnenstad heeft. Die extra aandacht moet tot uitdrukking komen in een extra inspanning om een goede openbare ruimte te ontwerpen, niet in een pretentieuze en on-Amsterdamse inrichting, zoals op het Rembrandtplein en het Mr. Visserplein is gebeurd. Ook de stedelijk vormgevers dienen uit te gaan van de karakteristieken van onze monumentale binnenstad, het kunstwerk dat de binnenstad al is te respecteren en dus terughoudend te ontwerpen.
16. Stegen zijn openbare ruimte en dienen niet te worden geprivatiseerd en afgesloten. Waar mogelijk kunnen ze weer worden geopend.
17. Over de openbare ruimte wordt nu niet door de monumentensector geadviseerd, omdat BMA uitsluitend adviezen in het kader van haar wettelijke taak met betrekking tot beschermde monumenten uitbrengt. Om de samenhang van openbare ruimte en monumentale stad te waarborgen, moet BMA voortaan advies uitbrengen bij elk herinrichtingsplan.
18. Het enorme beslag dat geparkeerde auto's en gestalde fietsen op de openbare ruimte innemen, vormt een visuele aantasting van het stadsgezicht. Bovendien betekenen geparkeerde auto's op de wallenkant dat de grachten minder goed te gebruiken zijn. Zorg ervoor dat wanneer er ondergrondse of inbandige parkeergarages worden geopend, het aantal parkeerplaatsen 1 op 1 wordt gecompenseerd.
19. Het beleid van de jaren zestig en zeventig om de binnenstad open te breken voor het autoverkeer heeft enkele aantastingen opgeleverd die soms teruggedraaid kunnen worden. Ruim tien jaar geleden besloot de gemeenteraad om de snelweg aan de Haarlemmer Houttuinen, met name het viaduct over de Korte Prinsengracht, af te breken. Hieraan zou alsnog uitvoering moeten worden gegeven.
20. In het verlengde van de Haarlemmer Houttuinen ligt de autoweg langs het Open Havenfront en de extra brug over het Damrak. Het raadsbesluit de stadshartlus door te knippen en daarmee de Prins Hendrikkade te kunnen versmallen en de genoemde brug te verwijderen dient te worden uitgevoerd om het Open Havenfront vóór het Centraal Station te herstellen.
21. Ook de wegversmalling van de Weesperstraat en het Jonas Daniel Meijerplein, immers de grootste verkeersdoorbraak van de jaren zeventig waar we tegenwoordig spijt van hebben, moet doorgaan. Het doel daarvan is van deze straat weer een stadsstraat te maken en daarmee weer een wezenlijk onderdeel van de binnenstad. Geen barrière meer die de binnenstad in stukken hakt.
22. Bevordering van het fietsverkeer en beperking van het autoverkeer dient hand in hand te gaan. Realisering van fietsparkeerplaatsen dient gelijke tred te houden met het opheffen van autoparkeerplaatsen. Liever geparkeerde fietsen dan auto's, aangezien op de plaats van één auto veertien fietsen kunnen staan. Bovendien zijn stoepen en brugvleugels bedoeld voor voetgangers, en niet om te parkeren. Ons inziens is dat ook mogelijk, omdat steeds meer bewoners er bewust voor kiezen geen auto te hebben. Bezoekers en toeristen dienen niet met de auto naar de binnenstad te komen. Zorg voor goede park-en-ride-voorzieningen aan de rand van de stad.
23. De meest krachtige maatregelen tegen de plaag van verweerde of verkrotte fietsen in de openbare ruimte is de invoering van een vorm van betaald parkeren voor fietsen. Breng bijvoorbeeld het fietsplaatje op een moderne wijze terug.
24. De openbare ruimte heeft de laatste jaren weer te maken met een nieuwe wildgroei aan reclame-uitingen, in de vorm van banieren, vlaggen, etc. Ook de plantenbakken rukken op. Dit is strijdig met de Unesco-aanwijzing van de binnenstad. De handhaving op dit punt moet worden aangescherpt.
25. Reclame op de grachten dient geheel verboden te worden. Nu zijn er nog bepaalde uitzonderingen mogelijk en daarvan wordt de laatste tijd te vaak gebruik gemaakt. Een uitzondering is geen uitzondering meer wanneer deze standaard wordt toegepast om reclame mogelijk te maken.
26. Er dient welstandsbeleid te komen voor terrassen. Het terrasmeubilair dient namelijk aan bepaalde kwaliteitseisen te voldoen. Terrasschotten zouden moeten worden verboden, evenals alle vormen van getimmerd meubilair. Het mag dus alleen om stoeltjes en tafeltjes gaan die na sluitingstijd gemakkelijk kunnen worden gestapeld of opgeruimd.
27. Na het resultaat van onze actie voor de terugkeer van de kroonlantaarn in het stadsbeeld verdient het aanbeveling ook beleid te ontwikkelen voor de zgn. gevellantaarn. In smalle straten en stegen zou de terugkeer van de gevelarm model 1867 met daarop de nieuw ontwikkelde Ritterlantaarn een verbetering van het stadsgezicht betekenen.

Water

Het water behoort tot de belangrijkste openbare ruimte van onze monumentale binnenstad. Aan het water ontleent onze stad niet alleen haar bestaan, maar ook haar identiteit. Het water is door vorige generaties echter als een restlocatie behandeld dat je klakkeloos mag dempen, aanplempen, overbouwen en dichtzetten. Daardoor is de kwaliteit en functionaliteit van onze waterstad aangetast.

28. De waterstructuur vormt een belangrijke onderligger voor de stedenbouwkundige structuur die door de Monumentenwet en door de Unesco is beschermd. Alle ruimtelijke plannen voor de binnenstad zouden in het teken moeten staan van het beschermen en verbeteren van de waterstructuur.
29. Het beleid ten aanzien van het water dient erop gericht te zijn om het water weer geschikt te maken voor haar belangrijkste functie: het vervoer van mensen en goederen om zo de wal te ontlasten.
30. Er dient krachtig uitvoer gegeven te worden aan eerder vastgesteld beleid ten aanzien van de afstand van woonboten onderling en tussen woonboten en bruggen. Het stadsgezicht is erbij gebaat wanneer er zicht blijft op het water en op de bruggen.
31. Woonboten in de historische grachten dienen echte schepen te zijn, dus geen drijvende dozen die het stadsgezicht aantasten. Het water is geen bouwlocatie, ook niet voor drijvende bungalows. Het welstandsbeleid dient in die zin te worden aangescherpt. Er moet weer een uitsterfbeeld voor woonarken komen.
32. Tegelijkertijd kan een historisch woonschepenbeleid bevorderen dat er geen arken, maar schepen in de grachten liggen. Uiteraard is het niet de bedoeling om met het historisch woonschepenbeleid het behoud van woonarken te bevorderen.
33. Het gebruik van de grachten voor de af- en aanvoer van goederen dient krachtig te worden gestimuleerd. Het beleid voor het realiseren van publieke op- en afstapvoorzieningen dient te worden voortgezet. En kan ook het huisvuil weer worden afgevoerd via het water?
34. Het water dient niet te worden gedegradeerd tot een soort waterpretpark. Vergunningen aan drijvende cafés, badkuipen, zuipschuiten, etc etc dienen achterwege te blijven. Kwalitatief hoogwaardige vaartuigen als watertaxi's, salonboten, etc. dienen voorrang te krijgen.
35. Na het verbod op versterkte muziek dient de verbrandingsmotor te worden verboden. Het verkeer op het water dient uitstootvrij te zijn.
36. De grachten zouden niet de goedkoopste jachthaven van Nederland moeten zijn. Beperk de mogelijkheid voor het permanent afmeren van plezierbootjes tot binnenstadsbewoners en verhoog het havengeld zodanig dat het goedkoper is om jachtjes in jachthavens onder te brengen. Maak meer jachthavens waar binnenstadsbewoners hun bootjes kwijt kunnen, bij voorkeur in de Singelgracht.

Leefbaarheid en horeca

Het voorbeeld van Venetië laat zien dat een monumentenstad ook ten onder kan gaan aan haar eigen succes. Wanneer de druk op de binnenstad zo groot wordt dat de leefbaarheid wordt aangetast, kunnen bewoners ervoor kiezen om de stad te verlaten. De historische binnenstad wordt dan een toeristisch themapark. Juist in een stad waar het overgrote deel van de monumenten uit woonhuizen bestaat, blijft er dan een te magere basis bestaan voor zowel het behoud van de stedelijke functies en voorzieningen als het onderhoud van monumenten. Er dreigt dan een neerwaartse vicieuze spiraal. Alles op alles moet worden gezet om de binnenstad te behouden als een echte stad.

37. Om de binnenstad als een levende monumentenstad te behouden, mag het evenwicht tussen de verschillende functies wonen, werken en verblijven niet worden verstoord. Voer daarom een volumebeleid ten aanzien van het dagtoerisme, de hoeveelheid short-stay, het aantal evenementen etc. Het is dus bijvoorbeeld absoluut ongewenst dat er een tweede cruiseterminal komt.
38. De stad richt de promotie zodanig in dat niet het overlast veroorzakende massatoerisme, maar het meer duurzame cultuurtoerisme wordt bevorderd. Promotie maken betekent ook keuzes maken. Niet alles op alle paarden wedden, maar op het toerisme dat de meest toegevoegde waarde heeft en genereert.
39. Vreemd genoeg komt geen cent die de stad verdient aan het toerisme middels de toeristenbelasting ten goede aan de binnenstad zelf. De opbrengst van de toeristenbelasting gaat naar de algemene middelen van de centrale stad en het meest belaste stadsdeel, de binnenstad, ziet er niets van terug. De toeristenbelasting moet voor een deel worden besteed aan de

- kwaliteitshandhaving en -verbetering van de binnenstad, de openbare ruimte en de monumenten. Verhoging van de toeristenbelasting kan een dempende functie op het toerisme hebben.
40. Bekijk bij de keuze of men een evenement toestaat, of dit evenement werkelijk iets toevoegt aan de binnenstad, of net zo goed in een ander stadsdeel kan plaatsvinden. Er is een grens aan wat een kleine binnenstad kan verdragen. Als een evenement te groot wordt, komt onvermijdelijk de vraag aan de orde of het niet beter kan worden verplaatst naar een ander stadsdeel.
  41. Overlast voor bewoners dient krachtig te worden bestreden en niet te worden afgedaan als zijnde 'vertrutting' etc. De woonfunctie is de oudste en belangrijkste functie van de stad en zonder die functie kan een stad niet functioneren. Bij een stad horen van oudsher regels; het is de publieke taak van de overheid om die regels te handhaven.
  42. De VVAB wil graag verdere beperkingen voor het short-stay, een verschijnsel dat ernstige overlastproblemen voor bewoners veroorzaakt en bovendien een soort stad oplevert dat wij niet willen. Alleen permanente bewoners voelen zich verantwoordelijk voor hun omgeving. Het huidige quotumbeleid moet worden aangescherpt.
  43. Horeca-terrassen geven veel overlast voor bewoners. De reden daarvan is duidelijk: het lawaai van beschonken publiek verplaatst zich van de binnenruimte van het café naar het publieke domein. Verdere uitbreiding is daarom ongewenst. Een goede handhaving om illegale uitbreiding te voorkomen is en blijft noodzakelijk.
  44. In het middeleeuwse stadshart, misschien zelfs al in de rest van de binnenstad, is de grens bereikt van het aantal horecabedrijven. Verdere uitbreiding is niet gewenst. Dit geldt zowel voor cafés als hotels. Wat ons inziens wel mogelijk is, is het zgn. oud-voor-nieuw principe: laag-kwalitatieve horeca kan worden vervangen door horeca met meer kwaliteit en allure.
  45. Bierfietsen versterken het gevoel in een pretpark te wonen enorm. Bovendien is het een ongehoorde vorm van alcohol-gebruik in de openbare ruimte. Met de regering moet daarom het overleg worden opgezet om de wet aan te passen om bierfietsen te kunnen verbieden.
  46. Het beleid van Project 1012 dient te worden voortgezet. Echter, het doel van Project 1012 is de kwaliteit van het gebied te vergroten, niet louter en alleen om de ene door de andere bedrijvigheid te vervangen. In vrijkomende woonhuizen, zeker op de verdiepingen, dient de woonfunctie te worden hersteld. Het is niet de bedoeling horizontale of verticale schaalvergroting toe te staan, bijvoorbeeld door horeca de mogelijkheid te bieden uit te breiden naar bovengelegen etages.

(WS/DC, 13/9/2013)